СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVI. Ч. 43. Джерзи Сити, Н. Дж., четвер, 23. лютого, 1928. VOL. XXXVI. No. 43. Jersey City, N. J., Thursday, February 23, 1928. THREE CENTS.

ВИБУХ У КОПАЛЬНІ ВУГЛЯ ЗАХОПИВ 14 РОБІТНИКІВ

ОГОНЬ НЕ ПУСКАЄ РАТУНКОВОГО ВІДДІЛУ.

ПИТСБУРГ, Па., 20. лютого. — У копальні Кинлок Майн у Ню Кенсингтоні случився вибух підземних газів. Вибух викликав пожар, який похоронив живцем 14 робітників копальні.

На ратунок захоплених пожаром виїхав відділ федерального копальняного бюра, але пожар не дає йому ратувати жертв вибуху. З отвору копальні валить густий дим. Всі заходи ввійти в копальню не повелися. Відділ гасить пожар з поверхні. Відділови помагають пожарні сторожі зі сусідних міст.

НЮЙОРСЬКИЙ СТЕЙТ СПІШИТЬ З ДОПОМОГОЮ ДЛЯ БЕЗРОБІТНИХ.

МАЄ ВИДАТИ 37 МІЛЮНІВ ДОЛЯРІВ НА ПУБЛИЧНІ БУДОВИ.

ОЛБАНІ, Ню Йорк, 20. лютого. — Губернатор Смит відбув нині конференцію з провідниками републиканської більшости в стейтовій леґіслятурі, щоби ухвалити закон про допомогу для безробітних.

Допомога має полягати в тому, що стейт почне нові будови державні коштом 37 мілїонів долярів. Републиканці обіцяли Смитови голосувати за його пропозицією.

ДОВКОЛА ВИБОРІВ ПРЕЗИДЕНТА.

СЕНАТОР РІД ПОЧИНАЄ СВОЮ АҐІТАЦІЮ.

ДАЛАС, Тексас, 20. лютого. — Сенатор Рід, демократ з Мезуре, котрий недавно проголосив публично свою кандидатуру на уряд президента Злучених Держав, виголосив уже тут свою першу промову.

Ся промова дає до певного степення напрям будучої демократичної кампанії. Рід нападав остро на Кулиджа й републиканський уряд за зловжитки й купно привилеїв. Він закликав нарід покінчити раз з того рода урядуванням.

ПАН-АМЕРИКАНСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ ЗАМКНЕНА.

ДЕЛЕҐАТИ РОЗІЗДЯТЬСЯ У МИРІ, АЛЕ ЗАГРАНИЧНА ПРЕСА НЕ ДОБАЧУЄ ГАРМОНІЇ.

ҐАВАНА, 20. лютого. — Шестий Пан-Американський Конґрес закінчив нині свої засідання. Всі делеґати заявили, що держави погодилися в основних питаннях та що конґрес причинився немало до зближення американських держав до себе.

Зате чужинецькі ґазети, головно французькі, підносять малі здобутки конґресу. Французькі ґазети виразно підчеркують, що конґрес показав, що американські держави далі звернені проти імперіялізму Єнків.

КАТОЛИКИ ПРОҐРАЛИ ВЕЛИКУ БИТВУ В МЕКСИКУ.

МЕКСИКО, 20. лютого. — Великий відділ католицьких повстанців пробував добути місто Ґванахвато, що має 20,000 душ населення, але федеральний ґарнізон відбив його зі страшними стратами.

Федеральні війска женуть за повстанцями.

Католицькі повстанці покладали на сі операції великі надії.

ЧЕРЕЗ ЩО НЕЗДУЖУЮТЬ ПРОТЕСТАНТСЬКІ ЦЕРКВИ?

НЮ ЙОРК, 20. лютого. — В місцевому Медисон Сквер Готели відбулися нині збори орґанізації Менс Черч Ліґ. Збори дискутували причини занепаду протестантських церков в Америці.

На збори прислали свої опінії про справу провідники ріжних протестантських церков. Опінії сильно ріжнилися від себе. Одні бачили в занепаді тільки конечні признаки тяжкого переходу церкви. Другі казали, що се мусить так бути, коли зміняється основи поваги в церкві зі старих, після яких повагою є церковна власть, на нові, після котрих повагою є сумління; сі думали, що за занепадом мусить наступити оживлення.

Один епископ писав, що проклятєм церков є новонавернені люди. Щоби зєднати собі нових людий, церкви працюють за богато, а переживають релігійно за мало. Через се церкви хорують на недокравність, душевне самовдоволення й нездарність, які „задушують Христа в церквах". Один епископ писав, що люди нині дбають тільки за матеріяльні інтереси, а за релігію не дбають. Церкви не мають любови Христа до людської душі.

НАЙДЕНО ВМИРАЮЧУ ЖІНКУ В ГОРІЮЧІЙ ОДЕЖІ.

МОРИСТАВН, Ню Джерзі, 20. лютого. — Ено Кемпбел, бернадсвилський фармер, ідучи домів своїм автом, побачив коло опівночи в лісі полумінь. Він зліз з авта та приближився до горіючого предмету. На своє здивовання побачив, що се горіла одіж на тілі якоїсь людини.

Він задушив огонь, а відтак, лишаючи людину на сніґу, поїхав до Бернардсвилу по поліцію. Вернувшись з полісменом, він забрав людину до шпиталя. Показалося, що се була якась жінка. Вона лежала без памяти і не відповідала на питання поліції й лікарів.

Плащ жінки має на собі значок одної крамниці з Бофало, а її капелюх марку одної паризької фірми. Поліція не знає, яка траґедія криється за подією.

ТІШАТЬСЯ НЮЙОРСЬКИМИ БАНКЕТАМИ.

МОСКВА, 19. лютого. — Московська преса розписується широко про відбутий в Ню Йорку банкет, скликаний Російсько - американською Торговельною Палатою, в якім взяло участь 300 банкирів, між ними Морган і представники Стендард Ойл Компані. А пишуть про те тому, щоби злапати на вудку мужиків, що не спішаться з доставою збіжа для уряду. Бо, мовляв, вже і американські банкирі спішаться з грішми і товарами, а мужик все ще не довіряє урядови.

НА ПЕРЕДОДНІ СЕРІОЗНИХ ПОДІЙ.

БЕРЛИН, 19. лютого. — Телеграф приніс нові відомости про положення в Москві. Недостача споживчих продуктів та мануфактури чим далі стає гостріщою. Вводиться карткова система як в найгірші голодні роки. Тисячі мешканців стоять годинами в черзі й відходять з пустими руками. Низка державних крамниць перестала продавати поживу широким масам. Положення нагадує голодні роки. Це все являється наслідком того, що селяне не хочуть продавати радянським агентам. Яскравим прикладом служить те, що уряд зібрав торо року на 2 мілїони тон менче збіжа як торішнього. Через те мусів уступити комісар торговлі, а теперішний готується так само до димісії.

Московська „Правда" звалює усю вину на селян, що не хочуть віддавати по державних цінах збіжа та аґітують серед других, щоби сіяли тілько для власного вжитку.

МОЛОДИЙ МУРИН ПРИЗНАЄТЬСЯ ДО ВБИЙСТВА ДВОХ ПОЛІСМЕНІВ.

Минувшої суботи згинули в місті Провіденсі, в стейті Ровд Айленді, два полісмени, оба пострілені з револьвера із заду. Сталося се підчас проґибіційної ревізії, яку сі полісмени, Флин і Обрайен на імя, робили в однім домі на Бут стріт.

Поліція арештувала була наперед 18-літну Вайолю Бравн, жінку Мурина 22-літного Найтена Бравна, який мав удержувати там салун. Жінку арештовано за державне салуну, а відтак мужа як головного свідка вбийства полісменів. На другий день Бравн признався в суді, що се він пострілив обох полісменів.

СУДЯТЬ КАТІВ РЕВОЛЮЦІОНЕРА.

В Києві, в окружному суді зачалося переглядання справи двох майстрів Київського Арсеналу, Сергеєва та Кузнецова, які пособляли вішати адвоката Богрова, котрий у приєутности царя в київському театрі забив першого міністра та найбільшого ворога України Столипіна. В 1917 році Сергеєв та Кузнецов орґанізовували повстання проти революційної влади, тобто української.

СТАЛІН ГУБИТЬ ВПЛИВ В РАДІ ПОЛІТБЮРО.

Політичне положення у совітів поважне. З певних джерел повідомляють, що після довгої глухої боротьби між лівим та правим крилами Політбюро, праве перемогло. На чолі правої опозиції стоять Калінін, Риков та Ворошилов. Побіда правих означає поразку Сталіна та його прихильників. Ворошилов каже, що Червона армія неспокійна. До червоноармійців приходять листи з дому, зі своїх сіл, в яких довідуються про надужиття Радянської влади. „Треба поважних економічних реформ, — каже Ворошилов, — щоби заспокоїти Червону армію". Одночасно росте невдоволення робітників, бо влада всю мануфактуру шле на села, а їй нічого не лишає. Очікують великих змін. Перше, Сталін загубить пост Ґенерального Секретара Партії, а з ним і права рука Мікоян. Згадують Троцького та кажуть, що він один міг спасти положення.

Совнарком отверто признається, що за останні 6 місяців не вистарчало 650 мілїонів рублів на мануфактуру, якою можна було би задовольнити селянство.

Вовна, ситець, готові вбрання, борошно продається тільки для членів кооперативних товариств, а звичайні смертні того дістати не можуть.

Між населенням, пише московський кореспондент, чується нервовість. Тремтять за завтрішний день і чекають карток на хліб. Теперішний комісар торговлі Мікоян заявив, що в Росії не стає на 300 мілїонів текстильних товарів, на 76 мілїонів цукру та на мілїон інчих продуктів.

А КАЗАЛИ, ЩО НЕ БУЛО ПОВСТАНЬ НА ПОДІЛЛЮ.

Революційний трибунал розглядав у Камянци на Поділлю справу двацяти семи повстанців під керуванням Харка. Постанці доконали богато нападів на адміністративні установи та забили аґентів большевицької влади в 1927 році. Сімох засуджено до найвисшої кари, а решта до тюрми.

ПО СМЕРТИ РОМАНА ЗУБИКА.

Львівське „Діло" пише: Довідуємося, що пок. купець Роман Зубик (у Львові), похорон якого відбувся в понеділок, 23-го січня, при великім здвизі народу, не лишив своїм двом донькам ніякого майна, записавши свої доми, дорогоцінне уладження свого помешкання і взагалі весь свій великий маєток, що його оцінюють на 40,000 долярів, своїй жінці-Польці, з якою взяв шлюб уже на смертній постелі.

СМЕРТЬ ПОЛЬСЬКОГО ПРИХИЛЬНИКА.

Польські ґазети з жалем подають про смерть від ран студента Михайла Гука. Поранити його мали Українці-терористи в українській бурсі, коли Гук спав. Слідство, переведене польською владою, не дало наслідків.

ВІЛЬНЕ ТА РІВНЕ ГОЛОСОВАННЯ.

Кореспондент „Правди" скаржиться на кулаків, за якими тягне і біднота. На зібраннях біднаки не хочуть голосувати: стримуються, або голосують за кулаками. Радянських ґазет не передплачують і не читають. Взагалі нема культурної роботи. „Позики скріплення" не купують. На мітинґу про самообложення, що відбувся в присутности кореспондента, на запит предсідателя: приймать, чи не приймать — зібрані вирішили: не приймають. Після кількаразових переголосовань вийшла рівна кількість „за" та „проти", і президія рішила, що селяне приймають пропозицію. Отже з цього видно, яке то безсторонне та „свобідне" голосовання в „найбільше свобідній державі світа".

ІНТЕРЕСНА ПОХИБКА.

Інтересна похибка сталася при друкованню нового лікерового закона в Манітобі. Закон, як його ухвалювано в соймі, казав, що пиво можна буде продавати в склянках, які будуть змогли змістити не більше як 10 унцій. З друку вийшло одначе досить несподіване застереження, що склянки мають змістити не менше як 10 унцій. На підставі сего закона можна тепер буде продавати пиво людям і ведрами, щоби тільки за 10 центів.

СВІТОВА ВСЯЧИНА.

Міжнародній союз бувших учасників в. останній війні рішив прийняти один спільний день свята: у вересні, останню неділю перед початком засідань Ліґи Націй; до цього союзу належить 10 держав. — Трамваєва спілка в Бірмінґгемі закупила в СРСР 8 міл. ґальонів нафти. — Радянський Центральний Комітет, що у свій час післав англійським вуглекопам великі гроші на піддержання страйку, домагається тепер звороту цих грошей, невдоволений зміною настроїв англійських робітників. — Жінка одного Індуса, якого засудили в Мадрасі (Індія) на смерть, утопила троє своїх дітей і вбила себе, збожеволівши. — У Торіно арештували невідомо чомусь письменника Діно Сеґре. — У Чіле відчули в двох провінціях сильні підземельні тремтіння. — За останній рік до Парижа приїхало 64,000 чужинців: 2,212 виселили; 15,000 прохало надати їм права французького громадянства.

УБИВ ЖІНКУ І СЕБЕ.

В Клейтонвил, недалеко Принс Алберт, Саск., сталася страшна подія в понеділок, 6. лютого. Василь Каськів, який жив на ґомстеді у Факсфорд, приїхав до Клейтонвил, де жила його жінка зі своєю матірю. Він просив жінку, щоби вернулася до него, а коли вона не хотіла його послухати, убив її кількома вистрілами. Відтак, утікши з хати, застрілив себе на подвірю.

СОВІТИ ЗНОВА ЗА ЦІЛКОВИТИМ РОЗОРУЖЕННЄМ

БРИТАНІЯ ЗА ВЗАЇМНОЮ ГРОШЕВОЮ ДОПОМОГОЮ НА СЛУЧАЙ ВІЙНИ.

ЖЕНЕВА, 20. лютого. — На нарадах Комітету для забезпечення і арбітрації, який зібрався з рамени Ліґи Націй на наради, щоби підготовити справу розоруження, делеґат совітів Штайн заявився за цілковитим розброєнням.

Штайн повторив тільки давний проект Літвінова і вручив всім делеґатам отсей проект, який виготовлено в французькій мові.

Чехословацький міністер заграничних справ Бенеш, котрий являється головою Комітету, буде обстоювати тезу, щоби ухвалити на Раді Ліґи Націй припинення зброєння у всіх державах доти, заки будуть скінчені підготовчі роботи розоружної комісії. Сема розоружна конференція не буде могла бути скликана скорше як в 1929 або 30 році.

Лорд Кушендум заявив на першій сесії, що на найблизшій сесії Ради Ліґи треба наново піднести справу взаїмної фінансової допомоги тим державам, що попали без своєї вини у війну. Внесенне те викликало чимале здивовання, бо на послідних нарадах вніс такий самий прокет представник Фінляндії, а якраз Анґлія заявилася проти нього. А тепер знова представник Анґлії ставить сам таке внесенне.

ЗАГАЛЬН ГОЛОСОВАННЄ В ЯПОНІЇ.

ПРОЛЕТАРІЯТ ГОТОВ ПРИЙТИ ДО СЛОВА. ВИБОРИ ПЕРЕЙШЛИ СПОКІЙНО. ЗАМІТНЕ: ВЕЛИКЕ ЧИСЛО ГОЛОСУЮЧИХ.

ТОКІО, Японія, — 20. лютого. — Голосування і участь в державнім правлінню були досі привилеєм Самураїв, нащадків давних шляхотських родів. Тому саме голосувало досі в Японії всего 3,000,000 людей. Доперва тепер заведено в Японії загальне голосованне. Перші вибори вже перейшли. Яких 12,000,000 Японців мало право взяти участь в голосованню і вибирати послів до параяменту. Голосувало яких 80% управнених. Вибори перейшли в повнім спокою.

Було 969 кандидатів на 466 посольських місць. Правительственна партія поставила 370 кандидатів, стільки і опозиція. Решта припадає на робітників і независимців. Вибори не принесуть по всякій правдоподібности цілковитої побіди ні правительственній партії ні опозиції. Сила буде хитатися між одними і другими. Про перевагу вирішать пролетарські посли і от через ті робітники готові прийти до впливу.

ФІЛЬМОВА БОРОТЬБА НЕ ВТИХАЄ.

ФРАНЦУЗИ ДОМАГАЮТЬСЯ ФРАНЦУСЬКИХ ФІЛЬМІВ В АМЕРИЦІ. АМЕРИКА КАЖЕ: БУДЕМО ВИСТАВЛЯТИ, ЯК ЇХ ПОЛЮБИТЬ ПУБЛИКА.

ПАРИЖ, 20. лютого. — Французький міністер Еріо завзявся положити конець американській фільмовій монополії в Франції. Бо виходить на таке, що Американці запанували дійсно над цілим фільмовим бизнесом в Франції. Уряд накладає тепер певного рода цензуру, яка дуже небезпечна для Американців. Бо отсе уряд буде міг не допустити до Франції всі ті фільми, які з історичного боку неправиві, а з літературного невірні. У Франції підносять, що в Америці викривляють світових, особливо французьких письменників і пускають фільми, які не відповідають духови і змістови творів отих письменників, а зате підходять під смак американської публики. Вправді тих фільм Американці до Европи не пускають в оріґіналі, а пристосовують їх до европейського смаку, але це вистарчає, що вони попсували твори великих письменників в Америці, щоби таким фільмам замкнути доступ до Франції.

Кромі цего Еріо домагається вистави французьких фільм в Америці. На те йому відповідають американські фільми, що радо це зроблять. Але бизнес є бизнес. Тому мусять вони мати такі французькі фільми, які подобаються Американцям.

ОДНІ КРИЧАТЬ: ВИТАЙ НАМ, А ДРУГІ: ЗАБИРАЙСЯ.

КАЛЬКУТТА, Індії, 20. лютого. — Прибувшого тут предсідателя Статутової Комісії, сера Джона Симона витали на залізничій стації великі маси народу. Індійські хліборби подали йому квіти з лентою: Витай нам, а маси, народу, що зібралися біля стації кричали: Забирайся назад до Анґлії.

Протианґлійський рух поширюється щораз далі. До статутової комісії не включено представників місцевого населення і це так озлобило населення, що з Індій готова повстати нова Ірляндія.

СТРАХ ПЕРЕД ВІЙНОЮ.

ОТСЕ І ПРИЧИНА, ЧОМУ СЕЛЯНИ НЕ ВІДДАЮТЬ ЗБІЖА.

БЕРЛИН, 19. лютого. — З Москви доносять, що багато склепів позамикано та що відчувається брак товарів. До того селяни не хочуть давати своїх продуктів на ринок, бо поширено вісти, що йде до війни. По селах розповідають, що люде бачили на небі огненний хрест і це переконує всіх, що війна неминуча.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. March 10, 1911 under the Act of March 3, 1879
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918

SUBSCRIPTION RATES		ПЕРЕДПЛАТА	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Загряницею	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи" 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery
"SVOBODA" P. O. BOX 346 JERSEY CITY N. J.

ДЖОРДЖ ВАШИНГТОН ЗА РЕЛІГІЙНОЮ ТЕРПИМОСТІЮ

У середу, дня 22. лютого, збирається вся Америка відсвяткувати память уродин Джорджа Вашингтона.

Недавно тільки говорив президент Кулидж про Вашингтона:

„Ми бачили вже богато жовнірів, які лишили по собі память своїх боїв, але зпоможи всіх побідників одному Вашингтонови припадає та честь, що він мав силу встановити для великого народа форму самоуправи, яка видержала пробу досвіду.

„Богато других людий уміло руйнувати. Він умів теж будувати.

„Се, що він мав довкола себе великих людий, не зменчує його слави. Він був руководячим духом, без котрого не булоби американської независимости, не булоби едности, конституції, републики.

„Він усе поступав дорогою правди. Він будував на вічність. Його вплив буде рости і збільшатися з упливом років".

Рівночасно майже мерілендський епископ епископальної церкви оповіщує публично лист Вашингтона, писаний в 1789 році у відповідь на привіт, висланий генеральною конвенцією епископальної церкви, що відбувалася в стейтовім будинку в Филаделфії. У сьому листі, мало ще досі відомому, Вашингтон на диво підняв справу релігійної терпимости. Писав він:

„При сій нагоді не випадаюби мені скривати радість, яку я відчуваю, коли бачу, як зростає братня любов кождого дня серед приятелів правдивої релігії. Се мусить мене дійсно підносити на душі, коли я бачу, як християне ріжних церков відносяться до себе з любовю й як вони трактують один другого з кращим християнським духом, як колинебудь вони відносилися до себе в якомунебудь другому краю".

Се коротке означення релігійної терпимости мігби запамятати собі кождий нарід, який бореться за свободу своїх людей так, як боролася Америка в часи Вашингтона. Треба підчеркнути його передовсім нам, коли серед наших імігрантів темні духи підшептують релігійну ненависть. У часи, коли темні духи сичать, що народи, які не накидують своєї віри своїм землякам, не можуть добути собі самостійности; — в ті часи варта пригадати слова Джорджа Вашингтона, який бачить силу американської революції й силу свобідного американського народа не в релігійнім завзяттю й нетерпимости, але в мирнім пожиттю між людьми ріжних вір, у взаїмній любови до себе.

ХРУНІВСТВО І ПРОВОКАЦІЯ

Доводиться нам часто чути на вічах та читати в пресі про хрунівство та провокацію. Вживаються у нас ці два слова дуже часто так, що люде не розуміють їх значіння.

Хрунем називали у нас того, що продає свій виборчий голос тим партіям та групам, які ворожі інтересам його народу, кляси, чи групи. Пізніше словом „хрунь" почали означати всіх тих, що зраджують інтереси свого народу, своєї громади, чи організації ізза особистих користей. Хрунями називаються тепер всі отверті зрадники, що підтримують ворогів українського народу. От такі хруні виступають неправно в імени свого народу, щоби допомогти ворогови окайданити свій рідний нарід. Звичайні хруні проявляють свою діяльність отверто, або у всякому разі так, що їх легко розпізнати. Тому з хрунями, як з отвертими зрадниками свого народу, лекше вести боротьбу ніж з укритими ворогами, ніж з укритими зрадниками.

Таких укритих зрадників звичайно називають провокаторами, бо вони, виступаючи перед своїм народом, удають з себе великих патріотів, борців за інтереси свого народу. Вони на словах бідкаються над нещастям свого народу, хочуть поліпшити його тяжку долю, а в дійсности ведуть страшну, підлу, каїнову роботу.

Такі провокатори вміють себе добре закривати і тому стоять самі на чільних, провідних позиціях народу, чи певної організації. Вони немов би то проводять уперту боротьбу за інтереси свого народу, а між тим лише підтягають його увагу від того, що саме тепер найбільше небезпечне для тих, кому провокатори в дійсности служать. Своєю роботою вони розбивають міцні лави свого народу, ганьблючи й плюгавлючи окремих чесних, ідейних проводирів та борців за визволення свого народа. Вони вносять в лави мас недовіря до їх проводирів і тим не лише підривають лави борців, але часто навіть остаточно їх деморалізують. Саме це потрібне для ворогів.

Нападаючи на окремих дійсних проводирів свого народу, нападаючи на кращих робітників на полі народнім, вони також не понимають тих інституцій, що створені народом для боротьби з своїм ворогом. Вони не кажуть, що таких інституцій не треба, ні. Навпаки, вони всі заявляються, що мусять бути кращі, якісь инші, якісь ліпші, якісь доцільніші інституції. А поки такі інституції будуть створені, треба по їхньому, істнуючі організації збойкотувати, зруйнувати, щоби тоді творити инші. Вони навіть входять дуже часто в середину такої інституції, а тоді праця їх робиться ще страшнішою, бо вони стараються унеможливити працю інституції, щоби її в той спосіб здискредитувати в очах щироких мас.

Нападаючи на ворога свого народу й ніби то аналізуючи певну ситуацію, провокатори підсовують таке рішення, такі висновки, що хочеш, не хочеш а поки що, мовляв, з ворогом своїм мусиш жити мирно, мусиш знайти якийсь компроміс, бож другого виходу нема. Так підтасовують вони штучно „факти".

От такі провокатори видають ґазети, книжки, брошури для народа, навіть наукові теорії творять беручи на те засоби із гадючих фондів. Їх видання подобають дуже часто на такі, що дбають лише про інтереси свого народу. Вони навіть іноді вилають ворога українського народу. Але останнє робиться лише в мірі нешкідливій для тих, хто дає з гадючих фондів гроші. Визнатися на тому, хто й у чім веде провокаторську працю, іноді буває надзвичайно важко. Роботу таку пізнати ні по її галаслівости і критикоманії. Вона все ганить, а себе хвалить. Колиж така галасливість не дає нічого реального, а полишає лише пусті фрази, лише вигуки та погрози; коли вносить між нас тільки розбиття; коли вона руйнує, а не будує, тоді треба ставитися до цеї праці як до провакторської, все одно, свідомої чи не свідомої.

Мірою дійсного патріотизму й щирої та дійсно хосенної народної роботи повинні завжди бути реальні наслідки тої роботи. Колиж якась робота не полишає жадних реальних наслідків, коли вона лише відвертає нашу увагу від боротьби з ворогом, а пхає нас у внутрішню боротьбу; коли якась наука деморалізує маси та вбиває у них віру в можливість визволення, віру в перемогу, віру в свої народні організації, у своїх провідників і навіть у самих себе, то така праця крикунів є хрунівством та провокацією.

Зразком провокації хай послужить нашим читачам примір з В. Шульгіним, про якого ми недавно писали. А тепер пригадаємо ще один дуже маркантний факт з діяльности провокаторів царського режіму.

Мабуть багато людей памятає ще справу Азева. Це був аґент царської таємної поліції, що працював у російській партії Соціялістів-Революціонерів та стояв на чолі найвідповідальнішої й найголовнішої ґрупи терористів. Він навіть орґанізував на доручення охранки замахи на життя ріжних царських слуг, щоби тим вислужитися перед партією та мати довіря. А коли впало на нього підозріння в провокації, то кажуть, що він орґанізував вбивство московського ґенерал-ґубернатора, стрийка царя, великого князя Сергія Олександровича. Другий орґанізований ним терористичний акт це було вбийство самого міністра внутрішних справ Фон-Плеве, що сам, як начальник Азева, підписав ордер на ті вибухові матеріяли, якими за пару день вбито його самого.

Отже стрічаючися з критикою, з ріжними вигуками, все одно чи будуть вони ніби то позитивного характеру чи неґативного, треба завжди добре зважити своїм розумом, чи дійсно вони щирі, корисні для народу, чи помагають боротьбі з ворогом, або чи за ними не ховається часами щось инше.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ДЖОРДЖ ВАШИНГТОН.
(22. II. 1732.—14. XII. 1799.)

З ВОДОЮ — ТА ПРОТИ.

(Замісць фейлєтона).

Якось іду Ню Йорком засмучений, думаю свою думу, нікого не помічаю, нічого не чую. А десь тут коло Купе Сквер трохи навіть „армобил" мене не задав. Нараз чую: „Гало!" Повернувся туди, повернувся сюди, — нема нікого.

Задираю голову, і бачу знайомий, чоловік вінди клінує.

— Слава Ісусу Христу, — гукає.

— Слава на віки, — відповідаю. — А що чувати?

— Та що в нашому Ню Йорку чувати? Все добре, знаєте. Розвиваємося. Справа сунеться, а нам аби не стояла. Театр закрився, от то не добре.

— Це який? Той де ви тикети продавали?

— Той самий.

— Та ви-ж ходили?

— Агі на вас! Та чого-б я не пішов до московського театру?

— Хиба то московський театр?

— Та тепер може й не московський, так Москалі ґрали. Хиба я дурний? о... ні. Але перепрашаю, мушу робити, бо бос іде.

Я пішов собі, роздумуючи.

— І що воно за знак? В хорі, національнім повно було Москалів, і в театрі вони. Через те мабуть і завалився.

— О, сколько лет, сколько зім...

Передімною, мов решето, сяло лице Москаля-артиста.

— Как паживаем?

— Нічого. А ви?

— Да пока било харашо, нєті украінци...

Він махнув рукою. Ну, думаю, зараз зачне співати старої. Що, мовляв, на що відділятися від Росії, та з одного казанка їли, та одна воша кусала... Але вийшло навпаки.

— А що саме?

— Да какже ж. Бил вот театр. Очень хороший украінский театр. Всякія малоросійскія комедіі ставили. Ви меня понімаете? Я, простіте, не успел еще виучится говоріть на етом наречії. Ну, і што же! Самі украінци і завалілі, вместо таво, чтоби поддержать.

— Так виходить, що ви будували український театр? Якою-ж ви мовою говорили?

— Канешна, на украінскі.

— А ви коли раніще розмовляли на цім „нарєчії"?

— Ну, так ето же легко. Где „ять", там „і" с двума точками, а где „о", там „і" с одной. Да жаль, жаль! Ну, пока!

Він побіг. А я довго дивився йому в слід, намагаючись уявити собі цього москалика українським бесідником, — і ніяк не виходило.

Знаю я одного добродія. Призвища не памятаю; де робить, не цікавився; знав я його з реставрації, до якої разом їсти ходили. От там і балакали часом. Знав я його за чесного католика, що поважав отців та дякоучителів. Якось у перерві між борщем та голубцями розбалакалися.

— Що-ж пороблясте? — питається.

— Працюю.

— А ви до якої партії належите?

— До української...

— ?

— Так. Не розумієте? Хто Українець чесний, націоналіст, робить народню роботу, то я з тими.

— А віри ви якої?

— Української.

— Та не, релігії!

— Релігії? Української!

— Та ви, здається, православний?

— Ні, Українець...

— Та хрестили вас по православному-ж?

— Не памятаю: маленьким був.

В цей час подали голубці і мій знайомий занявся стравою, час від часу, здвигаючи раменами, та, промовляючи „гу".

Василь Щкода.

Пріма Апрпіліс!

Маленький Юрчик прибігає до мами й каже: „Мамо, в гостинній кімнаті сидить якийсь чужий пан і цілує нашу покоївку!"

Мати зривається з криком „Неможливо!" і пускається до кімнати, щоби переконатися.

Малий Юрчик здержує маму і кричить вдоволено: „А-а! Пріма Апріліс! То не є ніякий чужий пан, то татко!"

— Мамо, чи ангелики вміють літати?

— Так, сину.

— То і наша покоївка вміє літати?

— Що тобі прийшло до голови?! Чому?

— А тато каже до неї все: „Мій ти ангелику!"

В. Кедровський.

1917 РІК.

Передрук заборонений. — Всі права застережено 1927 р.

(41)

Ось в чому зміст і значіння всіх тих безчисленних леґенд про скарби наших предків, що розсипані по Запоріжжу. Ті, що творили такі леґенди, знали, як найліпше й найцікавіше та найпопулярніше переказати своїм нащадкам свій заповіт любови до рідної батьківщини, та зберегти традицію слави найліпших її часів. Настав час, і ті, кому старовинні леґенди про закопані скарби врізалися в мозок та душу, дійсно найшли й одкопали старі запорожські скарби — їх завзяття до боротьби за свою рідну батьківщину, за свою державу.

Перебіраючи в голові думки, спогади, пригадки, що все пропливли й плинули, я не помітив, як ніч пройшла й на дворі вже почало сіріти.

В стомленій, важкій голові вмить блискавкою промайнули слова з поеми Т. Шевченка „Іван Гус":

„...Поборюсь!

За правду Бог! Да свершиться!"

Відразу заспокоївся, бо рішення найшов.

Буду працювати, скільки хватить сили, розуму, знання. Віддам все, що зможу. Коли взяв на себе обовязок, то мушу виконати його чесно.

Незабаром кріпко заснув. За короткий час прокинувся. Встав з ліжка розбитим, з тяжкою головою, але з душевним спокоєм та завзяттям до праці.

* * *

24 червня 1917 р. поспішаю ранком до „Педагогічного Музею, де призначене перше засідання Ґенерального Комітету по Другім Військовім Зізді. Прихожу.

У вестібюлі застаю декількох членів Комітету й від них узнаю, що нема де зробити засідання Комітету, бо кімнатка, яка колись іменувалася „уборная", а дотепер в ній засідав Ґенеральний Комітет, усіх нас не вмістить та й вона тепер потрібна комусь з Центральної Ради. Ґенеральному Комітетові доводиться шукати собі иншого помешкання для засідань.

Неприємно вразила мене ця зрештою дрібничка й якимсь тяжким каменем лягла на душу. От, тобі й маєш! Збіраємося боротися, кажемо, що ми є сила й віримо в те, оголошуємо універсал, а найвищий військовий орган на Україні не має свого помешкання. Та й Центральна Рада потребує для себе навіть „уборну" як робітню!

В той самий час, в цьому-ж самому будинку три чверти помешкання займає російська школа, чи курси військових льотників. Ріжні совіти „русскіх" депутатів, комітети московських партій та инші московські орґанізації й особи розташувалися в найліпших урядових будинках та палацах Києва, а для українських найвищих національно-революційних інституцій у своїй рідній столиці нема навіть поганенького помешкання до повної розпорядимости.

Видко, що боротьба має вестися з самого початку, ще за найменьші дрібниці. Вся попередня робота українського національного центру пішла на першу стадію самоорґанізації, так би мовити, національного руху та керуючих центральних його установ і на самооборону від нападів московських безличних русоцентристів. Лише тепер, зібравшись з силами та упорядкувавши їх хоч трохи, можна буде починати самим переходити від оборони до наступу. Приблизну таку оцінку тодішнього моменту я склав собі, поінформувавшись про обставини центру від своїх старших по роботі товаришів, які були ще членами Першого Ґенерального Комітету.

Після довгих роздумувань, де зробити засідання, десь коло десятої години ранку вирішили піти до клюбу „Родина", що був недалеко на Великій Володимирській вулиці. То був свій рідний український клюб і звідти нас не виґнали. Але тут теж „не так склалося, як ждалося".

У клюбі білили стіни й нам дали місце в якійсь невеличкій кімнаті, де на купу була звалена вся клюбова мебель. Там ми розташувалися межи перекинутими до гори ніжками столів, стільців, серед шаф, вішалок і т. д. В такій обстановці відбулося перше засідання поновленого й перевибраного на другому Всеукраїнському Військовому Зізді Ґенерального Комітету, себто головного штабу українського воятства, з якого ще треба було формувати українську армію.

Тут, мов на помешканню після пожежі чи розгрому, серед порохні й павутиння, мов конспіратори старих царських часів, почали ми обговорювати методи й тактику нашої праці по творенню національної армії та боротьби з тими перешкодами, які робила українському військовому рухові російська демократія, уряд та окремі представники його влади. Тут накреслювалися перші кроки реального творення тої сили, що згодом приняла на себе й геройськи відбивала напади московських орд на Україну. Тут накреслювався плян збройної боротьби українського народу за своє визволення й створення держави. Мало хто з нас тоді сподівався, що ця боротьба так скоро досягне таких страшних кривавих розмірів, в які вона вилилася.

Першою точкою денного порядку засідання Комітету було переведення постанов Другого Всеукраїнського Військового Зізду. Сумніву не було, що для дальшого полекшення й доцільности праці Ґенерального Комітету мусіла бути леґалізація російською владою його істнування нарівні з иншими російськими військово-революційними орґанізаціями.

Досі Ґенеральний Комітет рахувався російським урядом самочинною орґанізацією, а члени його числилися дезертирами з російської армії, яких кожної хвилини булоб поставлено під військовий суд, якби не той моральний авторитет, яким користувався Ґенеральний Комітет серед мас українського воятства.

Лише моральним авторитетом Ґенеральний Комітет забезпечував себе від розгрому російським революційним урядом. Російська влада не важилася робити рішучі заходи до припинення праці Комітету, бо боялася, щоби це не викликало активних виступів Українців-вояків на фронтах, що могло привести до катастрофи фронту, а то може й самої російської влади. Також добре російське правительство знало, що в самім Петрограді яких три чверти військової залоги складалося з Українців, що підлягали свойому Ґенеральному Комітетові. Знала російська влада також добре й те, що волинський ґвардейський полк, котрий у лютому перший підняв військове повстання проти царату й тим потягнув за собою на бік революції всю петроградську залогу, складався на 80% з Українців, які підтримували Центральну Раду.

(Далі буде).

Між письменниками.

— Не дурно кажуть, що я скидаюся на Льва Толстого.

— Чим саме?

— Якже? Сам чоботи вишо...

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

У СПРАВІ ЗМІНИ КАЛЕНДАРЯ.

Прочитавши статтю одного дописувателя зі Шамокина, Па., про календар, я постановив забрати в сій справі слово. Думаю говорити про мої власні досвіди.

Одних Різдвяних свят я просив свого боса звільнити мене на один день. Бос спитав, чому. Я кажу, що завтра мій Кризмус.

„Який Кризмус? Таже Кризмус вже був", та став з мене сміятися. „Ага, то ти певно Рошен?"

Я йому розповів, що я не Рошен, але Українець. По релігії католик.

Се ще більше його збаламутило. „Кількож тих Христів було?" — питає мене. „Один, чи два? Як один, то родився він раз, чи два рази?"

Далі каже: „У мене тепер „біза", то я машиніста не можу пустити".

Так ми й розійшлися. Не спав я цілу ніч. Хотілося сповнити християнський обовязок, нагадав собі край, гарну відправу, коляду. Як гарно тоді в церкві.

Там у краю свято, а я тут на чужині мушу йти в шапу машину рунувати.

Ні, не піду. І пішов до церкви.

На другий день нагадав собі, що й се свято, і знова не пішов.

Прийшов на третий день. Зайшов уже до фабрики, роздібрався, даю оливу до машини, як приходить мій бос.

„Вуцумери, Майк?" — питає. „Чому ти не приходив до шапе два дни?"

Відповідаю, що я святкував. Він на те каже:

„Ай ем сорі. Я потребую сталого робітника. Ю бетер гов говм і роби ще далі свята".

Заплатив мені і я вийшов та зачав шукати другого плейзу. І так ходив і шукав через шість тижнів і всі ощадности, що мав, протратив. Находився, неодні черевики подер, не раз нарікав на себе й свою релігію, і на тих, що встановили два календарі. Не раз до себе говорив: „Чому ти не вродився Поляком, що має новий календар?"

На другі Різдвяні свята я вже дома не лишався. Жаль мені було дуже, що я пішов до роботи, що в церкві колядували, а я колядую коло машини. Як прийшов Йордан, то я вже не витримав, але пішов до церкви заспівати коло посвячення води. На другий день питає мене бос, де я був. Я кажу, що був хорий. Думав, що викручуся. А він каже: „Як ти хорий, то йди до дому, та вилічися добре".

І я був дома чотири тижні.

З того я побачив раз на все, як то добре булоби, якби ми святкували свої свята з Американцями.

Се не старий край, але Америка, і принявши новий календар, ми ще не сталиби Поляками, які вживають сей календар.

У Ню Йорку є досить Українців-бизнесменів, але певно з них ніхто не святкує старих свят, бо якби се зробив, то його бизнес падавби, бо він стративби богато костумерів.

Тай не зміняють нам календарів Поляки, ані польські приятелі, але таки ми самі, Українці, бачучи, що се ліпше й нічим нам не грозить.

Д. Щербанюк.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Повідомляється членів Бр. св. аВсилія, від. 339, що мітінґ відбудеться в неділю, 26. лютого в 2-ій год. пополудни, під ч. 610 So. American St. Присутність кождого члена є конечна, бо є важні справи до полагодження. Також муситься вибрати нового касієра, бо бувший касієр І. Білик, резиґнує. Хто з членів не буде на сім мітінґу, заплатить кару 1 дол. — Іван Сорока, предс., Олекса Будзій, секр.

Берль Фінкельштайн замовив собі у цукорні тісточко, перекладане яблоками, але зараз відсилає його назад, а зате вибирає собі горіховий торт. Як зїв уже горіховий торт, іде спокійно додому. Цукорник кричить за ним:

— Пане, таж ви ще не заплатили за горіховий торт!

— Та я вам за торт віддав тамто тісточко з яблоками.

— Алеж ви не заплатили за тамто тісточко!

— Ну так, але яж не їв його!

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Зі Свята Соборности на Інвалідів.

Зі свята Української Соборности і Державности, яке відбулося в Ню Йорку заходом Січи ім. Б. Хмельницького, хору „Бандурист" і других, було чистого доходу $100.26, які віділано до Обєднання з призначенням на допомогу інвалідам українських армій.

М. Близнак.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Молодеча Січ на Старий Край.

З рамени Молодечої Січи пішли з колядою: Катерина і Марія Терлецькі, А. Атаманюк, М. Малокор, М. Бас, О. Боднар, А. Редчук, Е. Банах, В. Банах, Е. Тураш.

Заколядували $149.75. З того призначено $10 на фонд Молодечої Січи, частину ужито на місцеві цілі а $65 вислано до Обєднання і призначено на Рідну Школу в старім краю.

При тім згадаємо, що Молодеча Січ зібрала минулого року понад $300 на народні цілі. Так працює тут наша молодь, наші діти, згуртовані в Січи. Родичі, котрі дбають про своїх дітей, бажають їм добра і хочуть їх залишити при своїм народі, повинні вписати свої діти в ряди Молодечої Січи. А вписатися можна кождого вечера в січовім клюбі при 77 Маркс Плейз, Ню Йорк.

За Управу Молодечої Січи:
М. Паньків,
Марія Терлецька, писар.

ГАРКАВЕНКО ПРИНЯВ ВИЗОВ РОМАНО.

Александер Гаркавенко прислав телеграму, що принимає визов італійського силача Романо до борби аж до побіди. Романо являється дуже небезпечним противником, якого Гаркавенко досі немав в Ню Йорку. Романо є знаний по всій Америці як борець з брилянтовим поясом, котрий він дістав від італійців. Він поборов більше як три тисячі ріжних борців, в минулому році він боровся в місті Тулса з душителем Луісом 3 години і 45 мінут, борба не розігралася однак. Гаркавенко і Романо потребували 10 днів для вправ так, що борбу їх назначено на середу 29го лютого в Мангатан Касино. Любителі спорту зацікавилися сею боротьбою тимбільше, коли Гаркавенко поборов Юшка. Цікавість полягає в тім чи Гаркавенко зможе положити такого силача як Романо. (Огол.)

Читайте українські книжки і газети, бо часте читанне веде до просвіти. А просвіта — се сила. — Пишіть по найновійший цінник книжок.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ